

Olof Trätäljas hög i Säffle är en miljö med forntida anknytning där Karin Birka Skogsberg, prästinna i Samfundet Forn Sed, framför en av sina egenskrivna sånger till solen och naturen.

”Allting skapas, förstörs, och skapas igen”

SÄFFLE

– Andra religioner är himmelsreligioner, vår är en jordreligion. Det fysiskt handfasta är heligt för oss. Vi är i samklang med miljö-rörelsen i betoningen av hur viktig naturen är.

Så förklarar Karin Birka Skogsberg vad asatro innebär i dag – tusen år efter att de nordiska länderna kristnades och de gamla gudarna föreföll ha drivits på flykten för gott. Fast helt glömdes de inte bort. Det mest uppenbara beviset på det är att namnen på veckodagarna tisdag, onsdag, torsdag och fredag är gudarna Tyr, Odens och Tors och gudinnan Frejas dagar.

Kvar fanns också i många trakter tanken att det fanns väsen i naturen som det gällde att hålla sig väl med, men om någon öppet hade bekämt sig till någon annan tro än kristendomen skulle det ha lett till kastastrof för den personen.

– MEN i dag får man inte ens sparken från jobbet, säger Karin Birka Skogsberg och ler. Fast hon tillägger att det ännu i dag inte är alla så kallade nyheteringar som talar öppet om sin tro.

Själv arbetar hon till vardags som psy-

kolog i Säffle, men hon tillhör också ledningen – rådet – för Samfundet Forn Sed Sverige, och bär titeln rådsgydja. Gydja och gode är den kvinnliga respektive manliga titeln för vad man kan kalla samfundets präster. Rådsgydja och rådsboden har ansvar för samfundets andliga verksamhet i hela landet och för genomförandet av de större årstidsfesterna, bloten.

Ordet blot kommer många att tänka på berättelser om offerplatser där döda djur och i värsta fall människor hänger i träden. Karin Birka Skogsberg misstänker att berättelserna kommit till för att visa hur barbariska nordborna var innan de blev kristna, men kanske förekom blodsoffer en gång i tiden.

– MEN i dag finns det ingen anledning att göra något sänt. Vid våra blot offrar vi mat och dryck, gärna sådant vi odlat eller tillagat själva.

Karin Birka Skogberg berättar att vid bloten har man med sig gudadötter, det vill säga gudabilder som man gjort själva, i trä eller andra material, och åkallar namngivna gudar med sånger och böner.

– Det blir som en navelsträng till gudar-

na. Många känner att de ÄR närvarande, som hedersgäster, säger hon.

– Vi ber dem om hjälp med sådant som de symboliserar, och vi uttrycker vår tacksamhet för att hjulet rullar på – att vi får mat, att solen går upp, och så vidare.

Årshjulet är ett nyckelbegrepp i fornse-

den, säger Karin Birka Skogsberg.

– ALLTING SKAPAS, förstörs, och skapas igen. Att allting återvänder är en av de viktigas-

te lärdomarna. Samfundet bildades i början av 1990-talet under namnet Sveriges Asatrosamfund, men bytte för några år sen namn till Samfundet Forn Sed Sverige.

– Det är mer kopplat till både vardag och fest, det handlar mer om vad man gör än vad man tror. Det finns många olika föreställningar som samlas under ett paraply, säger Karin Birka Skogsberg.

Teologerna kallar tron på de nordiska gudarna en ”polyteistisk naturreligion”, men själva har fornsedarna inget emot att kalla sig hedningar. De ingår också i organisationen Pagan Society International, som har medlemsorganisationer i en lång rad länder, fast de moderna asatroen-

de finns av naturliga skäl huvudsakligen i Sverige, Danmark, Norge och Island. På Island blev samfundet för asatroende officiellt erkänt som trossamfund av staten redan 1973, i Sverige först 2007.

– Island är liksom Det heliga landet för oss, om man får skoja. Där finns mest kvar av det gamla, säger Karin Birka Skogsberg.

Men dagens anhängare av den forna seden vill vara en andlig rörelse i vår tid – inte återuppväcka en gammal religion eller ”spela historisk teater”, skriver de själva på sina hemsidor. På frågan vad som fått intresset att öka på senare år svarar Karin Birka Skogsberg med ett enda ord:

– INTERNET! INGET ANNAT har betytt så mycket för att människor med liknande tankar och idéer har kunnat komma i kontakt med varandra. Fast sen handlar det säkert om samhällsförändringar och världsvid strömningar i samband med klimatförändringar och annat.

I dag har samfundet cirka 300 medlemmar, men man bedömer att mellan 1 000 och 2 000 svenskar utövar seden.

– Många av dem tycker inte att de har något behov av ett samfund. Det är ju synd

för oss som organisation, men å andra sidan är det inget självändamål att ha så många sedare som möjligt. Så många att vi kan uppbära statliga bidrag lär vi inte bli i alla fall, åtminstone inte på många år, tror Karin Birka Skogsberg.

HON SÄGER ATT samfundet inte har några ambitioner att få vigselrätt, eftersom man tycker att staten ska stå för det juridiska, samfunden för riterna. Däremot arbetar man politiskt för att få begravningsplatser som inte är vigda åt någon speciell religion.

Samfundet har inga egna lokaler. Det har funnits planer på något slags tempelbygge, men än det har inte blivit av.

– Vi är inte så sugna på att vara inomhus, det finns ju gott om natur och eftersom vi tycker om naturen kanske vi är mer tåliga. Julblotet har vi alltid ute, även när det har varit 15 grader kallt!

Karin Birka Skogsberg berättar hon att hon själv är född i en icke-religiös familj och gjorde ”tonårsrevolt” mot den genom att engagera sig starkt i kristen tro. Men efter ett tiotal år kom hon in i en existentiell kris då hon inte tyckte att kristendomen räckte

Smycket symboliserar Karin Birka Skogsbergs ämbete som rådsgydja, ”översteprästinna” i Samfundet Forn Sed. Hjulet handlar om alltings kretslopp i naturen, ”krysset” är runan gifu som betyder gäva – ”jag ger till andra”, förklarar Birka.

”Vi är inte så sugna på att vara inomhus, det finns ju gott om natur och eftersom vi tycker om naturen kanske vi är mer tåliga. Julblotet har vi alltid ute, även när det har varit 15 grader kallt!”

Återknytning till gammal tro tidstypiskt fenomen

KARLSTAD

Förr trodde många att religionerna skulle försvinna i vår vetenskapligt orienterade tid – varför skulle människor då fly in i ”vidskepelse”? Men nu har man tvingats tänka om: intresset lever, men tar sig ofta mer individualistiska former. Det säger Per Pettersson, professor i religionssociologi vid universiteten i Uppsala och Karlstad.

– Människan slutar inte söka efter mening och sammanhang i tillvaron. En del söker sig till färdiga system, där fundamentalistiska ledare bestämmer hur man ska tänka och utöva religionen. Andra vänder sig mot auktoriteter och konstruerar sin egen religion, där man har ett slags ram men tänker fritt inom den, säger Per Pettersson.

För bara några tiotal år sen var det inte så accepterat som i dag, men nu tillåts individer att framträda i religiösa sammanhang. Många bejakar och ser det som positivt att de har något eget att komma med, menar Per Pettersson.

”Det kan vara så att man söker en helhet där människan och naturen hänger ihop, och de som har levt nära naturen har ofta tänkt sig den som besjälad och laddad med magiska krafter, som man i viss mån kan kontrollera genom olika ritualer.”

Han konstaterar att många kombinerar olika religiösa element, och att man då söker sig bakåt till exempelvis den forn-nordiska religionen – som upplevs som mer ”ursprunglig” – är inte så konstigt.

– Det kan vara så att man söker en helhet där människan och naturen hänger ihop, och de som har levt nära naturen har ofta tänkt sig den som besjälad och laddad med magiska krafter, som man i viss mån kan kontrollera genom olika ritualer.

Per Pettersson håller med Karin Birka Skogsberg om att tillkomsten av internet har betytt mycket för olika slags nyandliga rörelser.

– Det möjliggör för individer att ta kontakt med andra utan att några hierarkier och maktstrukturer kontrollerar det. Det kan vara allt från väckelserörelser inom de gamla religionerna till nyskapelser, som vampyrkult.

• Finns det några förutsättningar att företeeser som den moderna asatron kan växa?

– Nja, man vet ju aldrig, men jag tror inte att den blir större än den är nu. Däremot kommer vi att se många fler smågrupper av väldigt olika karaktär.

SVEN L-O JOHANSSON

text

SVEN L-O JOHANSSON

054 - 17 55 18 | sven.johansson@vf.se

foto

LINN MALMÉN

054 - 17 55 00 | linn.malmén@vf.se